

*Załącznik do uchwały
Nr XXXIX/428/2013
Rady Gminy Raszyn
z dnia 31 lipca 2013r.*

*GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
NA LATA 2013 – 2015*

Gminny program wspierania rodziny na lata 2013-2015 opracowano w oparciu o art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. 2013r. poz. 135 z późn.zm.)

Wprowadzenie ogólny zarys

We wszystkich kulturach świata rodzina stanowi podstawę społeczeństw.

Rodzina jako podstawowa komórka społeczna w której jest wychowywane dziecko ma za zadanie przygotować je tak do życia, aby w przyszłości mogło być pełnowartościowym obywatelem, pracowało, płaciło podatki, miało swoją rodzinę oraz przekazało jej wartości i tradycje, które uzyskało od swoich rodziców.

Kultura, wykształcenie, postawa jaką wynosi z domu dziecko, ma wpływ na życie już dorosłego obywatela, a każde zaniedbanie fizyczne i emocjonalne może znaleźć swoje odbicie w postępowaniu dorosłej już osoby.

Rodzina to obecnie szerokie pojęcie, gdyż zgodnie z badaniem CBOS „W dobie intensywnych przemian również podstawowa komórka społeczna jaką jest rodzina podlega różnorodnym przeobrażeniom. Zmieniają się preferowane oraz realizowane modele życia rodzinnego, przekształceniom ulegają relacje wewnątrz-rodzinne, wreszcie samo rozumienie rodziny nie jest już tak jednoznaczne jak kiedyś. Wynika to m.in. ze wzrostu liczby rozwodów i separacji, a także liczby rodziców samotnie wychowujących dzieci, opóźniania decyzji matrymonialnych, wstrzymywania się od prokreacji lub całkowitej rezygnacji z posiadania dzieci, wzrostu liczby jednoosobowych gospodarstw domowych czy też coraz większej popularności związków nieformalnych, o których prawa zabiega część środowisk społecznych. Jedno się jednak nie zmienia: rodzina – jakkolwiek rozumiana – wciąż ma dla Polaków ogromne znaczenie i stanowi podstawową wartość ich codziennego życia.

Jak wynika z deklaracji, wśród najważniejszych wartości, jakimi Polacy kierują się w swoim codziennym życiu, szczęście rodzinne zajmuje niezmiennie pierwsze miejsce. W lutowym badaniu wskazało na nie w tym kontekście ponad trzy czwarte ogółu ankietowanych (78%).”(Warszawa, marzec 2013, Rodzina - jej współczesne znaczenie i rozumienie, BS/33/2013).

W rodzinie dorastają kolejne pokolenia to tam kształtuje się społeczeństwo – kapitał społeczny państwa, a jego jakość wpływa na prędkość rozwoju społeczno - gospodarczego. Rozwój gospodarczy i społeczny jest od siebie wzajemnie uzależniony. Nie ma silnie rozwijającej się gospodarki państwowej bez zdrowej, wykształconej i pracowitej rodziny.

Polityka społeczna państwa powinna inwestować w rodziny, gdyż to one poprzez swoje funkcjonowanie wpływają na rozwój gospodarczy kraju. Dlatego szczególnym zadaniem państwa, a także gminy jest dbanie o prawidłowe funkcjonowanie rodzin.

Każda rodzina zagrożona problemem jeżeli szuka pomocy nie powinna mieć trudności w otrzymaniu wsparcia. Mamy otwarty katalog problemów z którymi może spotkać się osoba/rodzina, a do najczęściej spotykanych zaliczamy: ubóstwo, bezdomność, bezrobocie, długotrwałą lub ciężką chorobę i niepełnosprawność, przemoc, uzależnienia, bezradność opiekuńczo –wychowawczą, klęski żywiołowe i ekologiczne.

Państwo tworzy warunki funkcjonowania pomocy społecznej, która często jest realizowana przez instytucje publiczne samorządowe lub rządowe, a także poprzez sektor pozarządowy (organizacje pożytku publicznego, stowarzyszenia i fundacje).

System pomocy i wsparcia w Polsce ma swoje silne prawne podstawy w przyjętej przez Polskę Konwencji Praw Dziecka, w Konstytucji RP, w Kodeksie Prawa Rodzinnego i w ustawach szczegółowych z których należy wymienić podstawowe:

Ustawę z dnia 26 października 1982r o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn.Dz.U.2012.1356 z późn.zm.)

Ustawę z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.2005.180.1493 z późn.zm.)

Ustawę z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz.U.2013.182 z późn.zm.)
Ustawę z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. Dz.U.2013.135.z późn.zm.)

W sprawie dokładnych badań dotyczących sytuacji osób/rodzin w Polsce odsyłamy do zapoznania się z opracowaniem "Warunki i jakość życia Polaków" „Diagnoza społeczna 2011” Projekt badawczy o charakterze ogólnopolskim, który poza opisem polskiego społeczeństwa, umożliwia weryfikację podstawowych hipotez naukowych strona internetowa www.diagnoza.com

Odbiorcy programu :

Rodziny przeżywające trudności, zamieszkałe na terenie gminy Raszyn, zwłaszcza doświadczające problemów opiekuńczo –wychowawczych, zagrożone umieszczeniem dzieci w rodzinie zastępczej, bądź takie którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska.

Cel programu:

Wzmocnienie roli i funkcji rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju dzieci zwłaszcza u rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych poprzez:

- analizę sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnienie roli i funkcji rodziny; rozwijanie umiejętności opiekuńczo –wychowawczych rodziny;
- podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomocy w integracji rodziny;
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążenie do reintegracji rodziny,
- stworzenie możliwości powrotu dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej;
- profilaktykę na rzecz dobra dziecka i rodziny (zwłaszcza dla młodych rodzin);

Diagnoza gminy :

Gmina Raszyn jest gminą wiejską. Położona administracyjnie w powiecie pruszkowskim województwa mazowieckiego w bezpośrednim sąsiedztwie stolicy.

W gminie jest niski wskaźnik bezrobocia 3,98%.

Liczba wszystkich mieszkańców gminy Raszyn Zameldowanych na pobyt stały i czasowy	21 872	100,00%
Liczba dzieci 0 - 12 lat	3 175	14,51%
Liczba młodzieży 13 – 18 lat	1 384	6,32%

Dane z Referatu Spraw Obywatelskich Urzędu Gminy Raszyn stan na 31grudzień 2012

Na 100% mieszkańców zameldowanych na terenie gminy mamy 14,51% dzieci oraz 6,32 % młodzieży razem grupa liczy 20,83 %. Z tych danych wynika, że jesteśmy gminą której 1/5

mieszkańców jest to grupa ludzi młodych. W rzeczywistości osób w tym przedziale wiekowym jest więcej, gdyż na terenie gminy zamieszkuje dużo osób/rodzin przyjezdnych które mają tutaj miejsce zamieszkania tzw. swoje centrum życiowe i przebywają tu bez meldunku. Charakterystycznym jest, że na terenie gminy wzrasta liczba zamieszkałych cudzoziemców.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej – osób w rodzinach	467 - 1058	4,83%
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych – liczba świadczeń	540 - 700	3,20%
Liczba rodzin korzystających z Funduszu Alimentacyjnego - osób uprawnionych	60 - 80	0,36%

Dane pochodzą ze sprawozdania GOPS za 2012r.

Na 100% mieszkańców z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej skorzystało: 4,83% ludności z pomocy społecznej, 3,19% ze świadczeń rodzinnych (zasiłki rodzinne z dodatkami, świadczenia opiekuńcze oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka tzw. „becikowe” oraz 80 dzieci czyli 0,36% z tytułu ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

W gminie Raszyn 76 dzieci ma orzeczenie o niepełnosprawności na podstawie którego rodzice pobierają zasiłek pielęgnacyjny oraz w 2012r. zarejestrowano 2 nieletnie matki ubiegające się o jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka. Dane te mogą być przydatne w obserwacji, czy w przyszłości liczby te będą wzrastać czy maleć.

Problemy i trudne sytuacje osób/ rodzin występujące na terenie gminy Raszyn zaznaczone są w wywiadzie środowiskowym przez pracownika socjalnego:

Problem	Liczba rodzin	% liczby rodzin wg problemu
Liczba rodzin które skorzystały z pomocy społecznej	467	100,00%
Ubóstwo	189	40,47%
Bezrobocie	106	22,69%
Niepełnosprawność	130	27,83%
Długotrwała choroba lub ciężka choroba	231	49,46%
Przemoc w rodzinie	20	4,28%
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w rodzinach wielodzietnych	36	7,70%
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w rodzinach niepełnych	60	12,84%
Uzależnienia	32	6,85%

Dane pochodzą ze sprawozdania GOPS za 2012r.

W/w przyczyny trudnej sytuacji występują u osób objętych pomocą społeczną pojedynczo a także łącznie do kilku z wymienionych problemów jednocześnie. Najwięcej rodzin miało zaznaczoną przez pracownika socjalnego dysfunkcję z powodu długotrwałej choroby, ubóstwa, niepełnosprawności oraz bezrobocia.

Jedną z głównych przyczyn rozpadu rodziny i kryzysu w jej funkcjonowaniu a tym samym zagrożeniem dla małoletnich dzieci jest problem uzależnienia od alkoholu rodziców. Takie rodziny otoczone są szczególną uwagą ze strony pracowników socjalnych gdyż często w tych rodzinach dochodzi do przemocy. Osoby/rodziny kierowane są do GKRPA a gdy dochodzi do przemocy do zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy oraz grup roboczych.

Kolejną istotną przyczyną zaburzającą prawidłowe funkcjonowanie rodziny jest bezradność opiekuńczo – wychowawcza. W 467 rodzinach pracownik socjalny zaznaczył tę dysfunkcję w prawie 21% czyli w co piątej rodzinie tzn. w 96 rodzinach.

Problem ubóstwa jest w rodzinach korzystających z pomocy społecznej zaznaczony w prawie 41%. Niskie dochody nie przekraczające kryterium dochodowego w pomocy społecznej są określane ubóstwem.

W takiej sytuacji znajduje się 41% rodzin korzystających z pomocy społecznej. Sytuacja dziecka w takiej rodzinie jest szczególnie trudna i bolesna. Praca socjalna ma na celu uaktywnić rodziców na rynku pracy oraz w zakresie podwyższania edukacji.

Z 467 rodzin, które skorzystały z pomocy społecznej 176 ma na utrzymaniu dzieci . Powody korzystania z pomocy społecznej rodzin z dziećmi wymienione są w tabeli powyżej.

Przekrój ilościowy dzieci w rodzinach kształtuje się następująco:

Rodziny z dziećmi które skorzystały z pomocy społecznej	z 1 dzieckiem	z 2 dziećmi	z 3 dziećmi	z 4 dziećmi	z 5 dziećmi	z 6 dziećmi	z 7 dziećmi
176	70	57	34	9	4	2	0

Dane pochodzące ze sprawozdania GOPS za 2012r.

Dane statystyczne dotyczące liczby dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu pruszkowskiego:

Forma pieczy zastępczej	Rodzaj pieczy zastępczej	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Rodzinna piecza zastępcza	Rodziny zastępcze spokrewnione (pierwszej linii)	10	13
	Rodziny zastępcze nie zawodowe (spokrewnione w dalszej linii bądź nie spokrewnione)	7	9

Dane uzyskane z PCPR w Pruszkowie maj 2013r.

Dziecko umieszczone w pieczy zastępczej powinno wrócić do swoich rodziców i środowiska rodzinnego z którego pochodzi. Praca z rodziną na rzecz tego powrotu jest zadaniem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i zatrudnionego w nim asystenta rodziny. Praca ta dotyczy dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej po 1.01.2012r.

W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, ponosi odpowiednio wydatki w wysokości 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka, 30% w drugim i 50% w trzecim i następnych latach. Obowiązek ten spoczywa na gminie od 1.01.2012r. środki na ten cel muszą być zabezpieczone w budżecie.

Realizatorzy i partnerzy programu

Lokalne zasoby instytucjonalne działające w obszarze wspierania rodzin na terenie Gminy Raszyn:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszkowie
 Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
 Zespół Interdyscyplinarny d/s Przeciwdziałania Przemocy
 Placówki oświatowe
 Dzielne Ośrodki Wsparcia dla dzieci
 Pełnomocnik Wójta ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom
 Centrum Medyczne
 Komisariat Policji
 Sąd Rejonowy w Pruszkowie

W realizacji swoich zadań statutowych w/w podmioty powinny kierować się dobrem rodziny, a jej wspieranie traktować jako priorytet, także wówczas gdy nie stanowi ono ich podstawowej misji. Program jest zobowiązaniem samorządu gminy i jego jednostek do realizacji przyjętych celów, a także ma za zadanie stymulować do ukierunkowanych działań na rzecz dziecka i rodziny.

Zadania

Cele szczegółowe Programu	Zadania	Realizator
Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka w rodzinie z problemami	Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom wymagającym wsparcia	GOPS w Raszynie
	Objęcie dożywianiem wszystkich członków rodziny, a w szczególności dzieci	
	Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin wymagających wsparcia	
Praca z rodziną	Diagnozowanie rodzin wymagających wsparcia	GOPS
	Praca socjalna w oparciu o plan pracy rodziną	GOPS
	Zapewnienie asystenta rodziny w rodzinach wieloproblemowych	GOPS
	Kierowanie rodzin do projektów, programów pomocowych	GOPS, Pełnomocnik Wójta ds. uzależnień

	<p>Aktywizowanie przynajmniej jednego członka rodziny</p> <p>Kierowanie dzieci z rodzin wymagających wsparcia na zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne do ośrodków wsparcia</p>	<p>GOPS , Pełnomocnik ds. uzależnień</p> <p>GOPS, Dzielne Ośrodki Wsparcia dla dzieci</p>
<p>Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących sytuacji</p>	<p>Kontakt instytucji publicznych i niepublicznych w celu wzajemnej wymiany informacji i pomocy rodzinie</p>	<p>GOPS</p>
	<p>Pomoc rodzinom dotkniętym uzależnieniami</p>	<p>GKPRA, GOPS, Pełnomocnik Wójta ds. Uzależnień</p>
	<p>Pomoc rodzinom dotkniętym przemocą</p>	<p>Zespół Interdyscyplinarny, Komisariat Policji</p>
<p>Interwencja kryzysowa</p>	<p>Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej i placówkach opiekuńczo –wychowawczych</p>	<p>GOPS, PCPR</p>
	<p>Prowadzenie monitoringu rodziny z dzieckiem dotkniętej sytuacją kryzysową</p>	<p>GOPS, Komisariat Policji</p>
<p>Profilaktyczne działania na rzecz wspierania rodzin</p>	<p>Wspieranie działań organizacji pozarządowych statutowo zajmujących się działalnością na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka</p>	<p>Organizacje pozarządowe</p>
	<p>Działalność informacyjno - edukacyjna</p>	<p>GOPS, Pełnomocnik Wójta ds. Uzależnień</p>

Źródła finansowania programu:

Źródła finansowania zadań określone są w uchwale budżetowej:

Dział 852

Rozdział 85204 – rodziny wspierające, rodziny zastępcze,

Rozdział 85201 – placówki opiekuńczo –wychowawcze § 3110

Rozdział 85219 – asystent rodziny § 4170

Wysokość środków na pozostałe lata funkcjonowania Programu będą uchwalane rokrocznie przez Radę Gminy.

Zgodnie z art. 77 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej od 1.01.2015r. gmina ma obowiązek zapewnienia rodzinie asystenta rodziny. Dlatego wskazane jest otrzymanie środków na zatrudnienie na podstawie umowy o pracę – asystenta rodziny. Zgodnie z art. 197 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej istnieje możliwość otrzymania dotacji celowych z budżetu państwa na dofinansowanie działań własnych z zakresu realizacji zadań wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej do wysokości 50% wydatków przeznaczonych na realizację zadania. W przypadku środków pochodzących z programów rządowych wysokość dotacji nie może przekroczyć 70% wydatków.

Ewaluacja i ocena realizacji programu:

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013 – 2015 jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raszynie. Ewaluacja Programu odbywać się będzie poprzez sporządzenie rocznego sprawozdania z przeprowadzonych działań w danym roku obowiązywania programu. Sprawozdanie z realizacji Programu sporządzone zostanie na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w realizacji poszczególnych zadań i zgodnie z w/w ustawą składane do Rady Gminy Raszyna do dnia 31 marca.